

UCHWAŁA NR 1/2026
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 12 stycznia 2026 r.

w sprawie sprawozdania partii politycznej Stronnictwo Demokratyczne
o źródłach pozyskania środków finansowych w 2024 r.

Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie art. 38a ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1215),

postanawia

odrzuć sprawozdanie partii politycznej Stronnictwo Demokratyczne o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2024 r. **z powodu** nieudzielenia wyjaśnień na pytania Państwowej Komisji Wyborczej.

Uzasadnienie

Partia polityczna Stronnictwo Demokratyczne (EwP 2) przedłożyła Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdanie o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2024 r. z zachowaniem terminu określonego w art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych.

Sprawozdanie zostało sporządzone według wzoru określonego w załączniku do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 27 września 2023 r. w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych (Dz. U. poz. 2076).

Do sprawozdania Partii załączono sprawozdanie biegłego rewidenta w zakresie wpływów na Fundusz Wyborczy partii politycznej, wybranego przez Państwową Komisję Wyborczą.

Żaden z uprawnionych podmiotów, wymienionych w art. 34a ust. 5 w związku z art. 38a ust. 1 ustawy o partiach politycznych, nie zgłosił zastrzeżeń do sprawozdania.

Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie przedłożonych dokumentów stwierdziła, co następuje.

Partia w okresie sprawozdawczym nie posiadała rachunku bankowego Funduszu Wyborczego ani żadnych innych rachunków bankowych. W sprawozdaniu o źródłach pozyskania środków finansowych, z wyłączeniem Funduszu Wyborczego, partia polityczna Stronnictwo Demokratyczne wykazała, że w okresie sprawozdawczym nie pozyskała żadnych środków finansowych ani wartości niepieniężnych. We wszystkich pozycjach sprawozdania wykazano „0,00”.

W 2024 r. Partia posiadała Fundusz Wyborczy, dla którego nie prowadzono rachunku bankowego. W okresie sprawozdawczym Partia nie pozyskała na ten Fundusz żadnych środków. Saldo środków Funduszu Wyborczego w dniu 1 stycznia 2024 r. i w dniu 31 grudnia 2024 r. wynosiło 0 (zero). Dane te potwierdził biegły rewident w swoim sprawozdaniu.

W związku z tym, że partia polityczna Stronnictwo Demokratyczne wykazała w sprawozdaniu finansowym, że nie pozyskała w 2024 r. żadnych środków, a na podstawie dostępnych danych nie można było ustalić, by dysponowała w tym okresie środkami zgromadzonymi w latach wcześniejszych, Państwowa Komisja Wyborcza skierowała do Partii pytania dotyczące sposobu finansowania jej aktywności (np. organizacji zebrań, prowadzenia korespondencji) w okresie sprawozdawczym, działań Partii opisanych w jej profilu prowadzonym w serwisie Facebook, a także korzystania przez Partię z jej siedziby pod adresem ul. Marszałkowska 9/16 lok. 69 w Warszawie, pod którym to adresem mieści się również siedziba Fundacji „Samorządność i Demokracja”. Pytania te zostały wysłane na adres siedziby Partii przesyłką pocztową poleconą w dniu 30 października 2025 r., która nie została podjęta pomimo dwukrotnego awizowania.

Państwowa Komisja Wyborcza podkreśla, że zachowując najwyższe standardy szczegółowej analizy podjęła działania w celu umożliwienia Partii wyjaśnienia wszelkich wątpliwości związanych z jej finansowaniem w 2024 r. oraz wskazania dokumentów potwierdzających zgodność jej finansowania z przepisami ustawy o partiach politycznych, a zatem zapewnienia Partii możliwości potwierdzenia tego, że w 2024 r. pozyskiwała środki wyłącznie od osób fizycznych mających stałe miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, tj. zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych.

Partia nie udzieliła jednak żadnych odpowiedzi i nie przesłała żadnych dokumentów. Oznacza to, że uzasadnione jest domniemanie, iż w okresie sprawozdawczym pozyskiwała swój majątek od osób niespełniających kryteriów określonych w art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych. Dotyczy to w szczególności pozyskiwania korzyści majątkowych o charakterze niepieniężnym w postaci pokrycia kosztów korzystania przez Partię z jej siedziby pod adresem ul. Marszałkowska 9/16 lok. 69 w Warszawie, pod którym to adresem mieści się również siedziba Fundacji „Samorządność i Demokracja”.

Jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego, jeżeli Partia nie uzyskała żadnych środków z niedozwolonych źródeł, to nic nie stało na przeszkodzie złożeniu stosownych wyjaśnień i dowodów w sprawie wykazujących i potwierdzających legalność jej finansowania. Partia nie udzieliła takich odpowiedzi na zadane jej pytania, jak i nie przedstawiła niezbędnych dowodów w tych sprawach (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 września 2008 r., III SW 7/08). W kolejnym postanowieniu Sąd Najwyższy stwierdził wręcz, iż brak wyjaśnienia niezgodności finansowych przez komitet wyborczy (analogicznie – przez partię polityczną) rodzi domniemanie faktyczne dokonania naruszeń prawa skutkujących odrzuceniem sprawozdania finansowego (por. postanowienie z 14 października 2008 r., III SW 10/08).

Naruszenie przez Partię art. 25 ust. 1 w związku z ust. 4a ustawy o partiach politycznych, na podstawie art. 38a ust. 1 pkt 3 w związku z ust. 2 pkt 4 i ust. 1 pkt 2 lit. a tego aktu prawnego, stanowi przesłankę do odrzucenia jej sprawozdania finansowego ponieważ łączna wartość środków przyjętych przez Partię z naruszeniem wskazanego art. 25 ust. 1 w związku z ust. 4a ustawy przekroczyła 1% ogólnej kwoty jej przychodów. Co więcej, stanowiła ona 100% ogólnej kwoty jej przychodów Partii. Przywołane wyżej regulacje prawne odrzucenie sprawozdania finansowego partii politycznej uzależniają wyłącznie od stosunku środków pozyskanych niezgodnie z prawem do ogólnej kwoty przychodów partii. Po przekroczeniu progu 1% regulacja ta ma charakter kategoriyczny i nie pozostawia Państwowej Komisji Wyborczej swobody decyzji w tej kwestii, np. uwzględniania tego, czy naruszenie prawa nastąpiło w sposób umyślny, czy też z powodu nieznamośności przepisów. Także, jak stwierdził Sąd Najwyższy, skoro zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, partia może pozyskiwać środki finansowe jedynie od obywateli polskich mających stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, to ich przyjęcie od podmiotu innego niż osoba spełniająca te kryteria narusza powołany przepis, co według art. 38a ust. 1 pkt

3 i ust. 2 pkt 4 w związku z ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy o partiach politycznych, stanowi jednoznaczną podstawę do odrzucenia sprawozdania partii (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 17 września 2004 r., III SW 39/04 i III SW 44/04).

Podkreślić jeszcze raz należy, że w tego typu sytuacjach regulacje prawne nie pozostawiają żadnej swobody działania Państwowej Komisji Wyborczej. Narzucają konkretny tryb jej postępowania oraz sposób jego zakończenia. Podjęcie przez Państwową Komisję Wyborczą innego rozstrzygnięcia niż wynikające z art. 38a ust. 1 pkt 3 i art. 38a ust. 2 pkt 4 ustawy o partiach politycznych narażałoby ją na zarzut działania niezgodnego z prawem. Państwowa Komisja Wyborcza, zgodnie z zasadą praworządności (legalizmu) wyrażoną w art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, działa zaś na podstawie i w granicach prawa powszechnie obowiązującego, respektując jego przepisy. Przepisy prawa określające zadania i obowiązki Państwowej Komisji Wyborczej nie tylko stanowią kompetencję do działania, lecz są także źródłem nakazów i zakazów wyznaczających ramy prawne ich działania. Celem zasady legalizmu jest bowiem przeciwdziałanie dowolności i arbitralności działania organów państwa oraz możliwość kontroli w oparciu o kryterium zgodności z obowiązującym prawem.

Trzeba także wyraźnie zaznaczyć, że obowiązek prawny wykazania, poprzez przedstawienie rzetelnej dokumentacji finansowej, w tym odpowiednich dowodów i wyjaśnień potwierdzających, że wszystkie środki finansowe pozyskane zostały przez partię w sposób zgodny z obowiązującym prawem, spoczywa na partii politycznej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 marca 2005 r., III SW 3/05). Obowiązku tego partia polityczna Stronnictwo Demokratyczne nie wypełniła. Odpowiednio prowadzona i ujawniona dokumentacja, głównie finansowo-księgową, oraz sporządzone na jej podstawie sprawozdanie finansowe są jednymi z najistotniejszych przejawów jawności finansowania partii politycznych, będącej elementem prawidłowego funkcjonowania ustroju demokratycznego (postanowienie Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2006 r., III SW 11/06), znajdującej swoje umocowanie w art. 11 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Co ważne, jawność ta nie powinna ograniczać się wyłącznie do przedkładania sprawozdań finansowych partii politycznych do badania właściwym do tego organom, ale powinna umożliwiać zapoznanie się z gospodarką finansową prowadzoną przez partie każdemu zainteresowanemu (np. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 27 czerwca 2013 r., I OSK 513/13; oraz z 18 grudnia 2014 r., I OSK 687/14; a także wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 20 grudnia 2016 r.,

II SAB/Wa 590/16). Z konstytucyjnej zasady jawności finansowania partii politycznych, która znajduje swoje częściowe powtórzenie w art. 23a ustawy o partiach politycznych, wynika zatem zakaz utajniania finansów partyjnych oraz odpowiadający mu nakaz ujawniania informacji finansowych o działalności partii (zob. Mirosław Granat (red.), Ustawa o partiach politycznych. Komentarz, Warszawa 2020).

Ponadto partia polityczna Stronnictwo Demokratyczne w okresie sprawozdawczym nie dopełniła obowiązku prowadzenia na jej stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej rejestru wpłat od osób fizycznych w kwocie przekraczającej w jednym roku 10 000 zł, z wyłączeniem składek członkowskich, o którym jest mowa w art. 25 ust. 6-13 ustawy o partiach politycznych, oraz rejestru umów, będącego zbiorczym zestawieniem informacji o umowach zawartych przez partię polityczną, o którym jest mowa w art. 27a tej ustawy. Wskazane uchybienie, zgodnie z art. 38a ust. 2 i 3 ustawy o partiach politycznych, nie stanowi przesłanki do odrzucenia sprawozdania Partii.

Mając na uwadze analizę sprawozdania finansowego Partii za 2024 r. oraz nieudzielenie przez Partię odpowiedzi na pytania skierowane do niej przez Państwową Komisję Wyborczą, które to odpowiedzi miałyby fundamentalne znaczenie dla oceny legalności źródeł pochodzenia przyjętych przez nią środków, Państwowa Komisja Wyborcza, postanowiła jak w sentencji.

Od niniejszego postanowienia partii politycznej Stronnictwo Demokratyczne przysługuje prawo wniesienia skargi do Sądu Najwyższego, w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Sylwester Marciniak